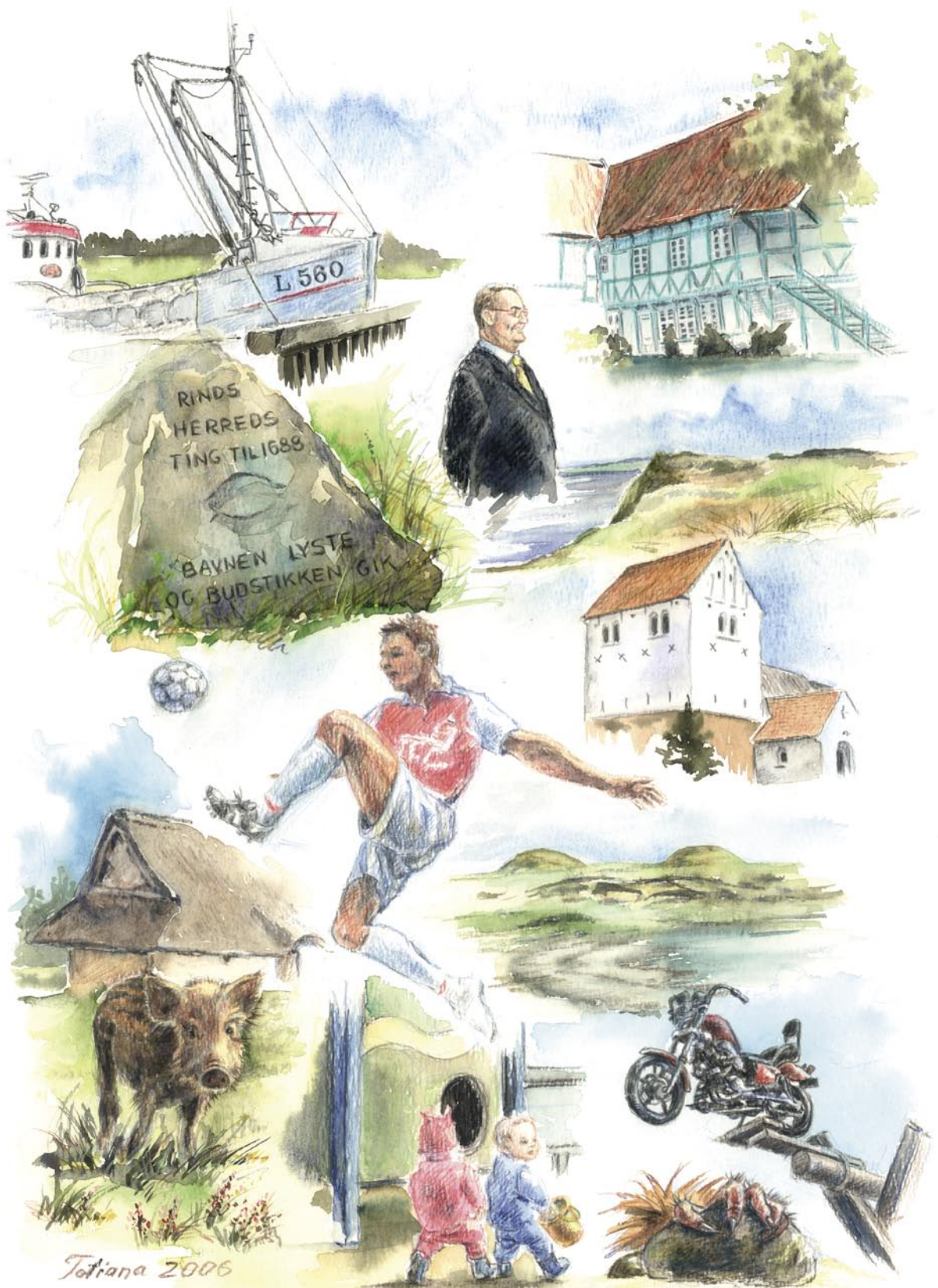

Den gode historie

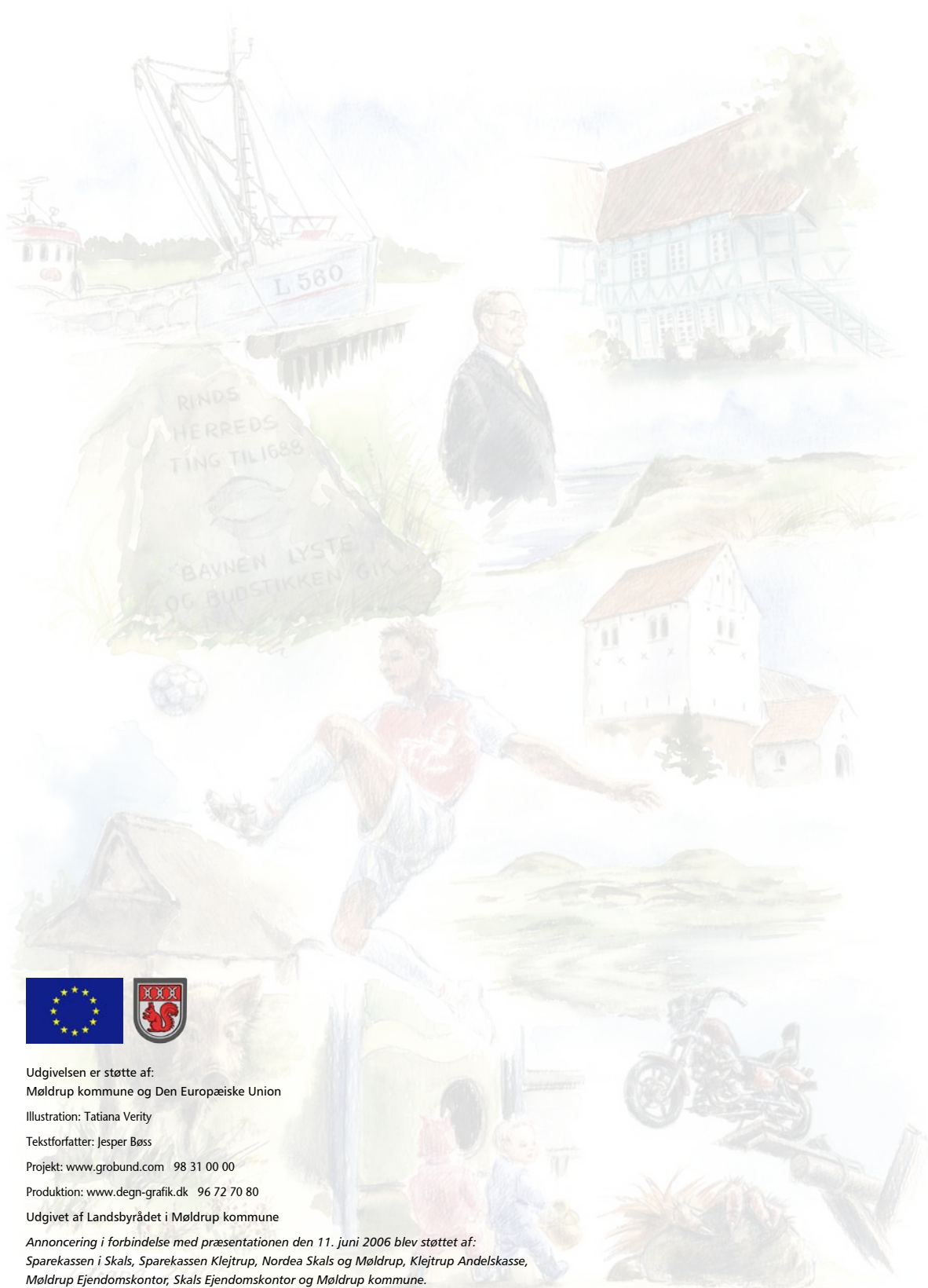

En "rejse" til lokalområdets 12 skønne og aktive landsbyer...

Totiana 2006

Den gode historie

Udgivelsen er støttet af:
Møltrup kommune og Den Europæiske Union

Illustration: Tatiana Verity

Tekstforfatter: Jesper Bøss

Projekt: www.grobund.com 98 31 00 00

Produktion: www.degn-grafik.dk 96 72 70 80

Udgivet af Landsbyrådet i Møltrup kommune

Announcing in forbindelse med præsentationen den 11. juni 2006 blev støttet af:
Sparekassen i Skals, Sparekassen Klejtrup, Nordea Skals og Møltrup, Klejtrup Andelskasse,
Møltrup Ejendoms kontor, Skals Ejendoms kontor og Møltrup kommune.

INDHOLDSFORTEGNELSE

"Den gode historie"

Forord	side	7
Bjerregrav <i>"En levende landsby siden stenalderen"</i>	side	8
Hvam <i>"Kald os bare en kvik løsrivelse"</i>	side	10
Klejtrup <i>"Musik og sammenhold har altid sat sit præg på os i Klejtrup"</i>	side	12
Låstrup <i>"Vi har nok aldrig accepteret, at vi er en lille landsby."</i>	side	14
Møldrup <i>"Den yngste landsby, der engang gik helt i revl"</i>	side	16
Nr. Rind <i>"Nissen, prinsesø og forvanlingen til et smukt anlæg"</i>	side	18
Roum <i>"Vores styrke er sammenhold og fællesskab bygget på fortidens udfordringer"</i> ..	side	20
Skals <i>"Hvorfor rejse til udlandet, når det hele fås i Skals"</i>	side	22
Skringstrup <i>"Den driftige erhvervsby, der ligger smukt mellem to ådale"</i>	side	24
Sundstrup <i>"Den bevaringsværdige perle"</i>	side	26
Ulbjerg <i>"Det hyggelige hjemsted for vikinger, Trolden og andre personligheder"</i>	side	28
Vester Tostrup <i>"Fred, idyl og massevis af historier"</i>	side	30

Gedsted

Aalestrup

Simsted

Gammel Hvam

Hvam

Hvilsom

Ulbjerg

Vester Tostrup

Sundstrup

Møldrup

Rourm

Klejtrup

Nørre Rind

Låstrup

Skringstrup

Bjerregrav

Skals

VIBORG

Nørre

Søndersø

FORORD

"En rigtig god historie"

Møldrup Kommune er et fantastisk område. Vores enestående natur med åer, fjord, hede, bakker, høje, skove, plantager og søer er på en særegen måde kombineret med historiens vingesus.

Denne kombination mellem natur og historie er således vores fælles rammer og udgangspunkt. Selvfølgelig er vores mange aktive landsbyer og ikke mindst deres engagerede beboere. Her er der også massevis af historie, der handler om livet, trivsel, leg, menneskene og det fællesskab og sammenhold, vi alle er en del af.

Det er mig en stor fornøjelse, at tage dig med på en "lille lokal rejse" rundt til kommunens 12 landsbyer, der hver især har deres gode historie at fortælle.

I ord og billeder kommer du med til Bjerregrav, Hvam, Klejtrup, Låstrup, Møldrup, Nr. Rind, Roum, Skals, Skringstrup, Sundstrup, Ulbjerg og Vester Tostrup.

Her vil jeg blot ønske dig "god rejse rundt i vores lokalområde". Historierne, oplevelserne og ikke mindst trivsel, engagementet og sammenholdet venter derude. I hver enkel landsby, der samlet set har gjort Møldrup Kommune til noget ganske særligt. Det er jeg stolt over at være en del af.

God fornøjelse...

Med venlig hilsen

Gunnar Korsbæk
Borgmester Møldrup Kommune

BJERREGRAV

"En levende landsby siden stenalderen"

Historien om kronprinsessen, der kom forbi og besøgte Anders...

Skov, bæk, enge og ikke mindst historiens vingesus omkranser den attraktive landsby Bjerregrav. Alle-rede i stenalderen bosatte folk sig, da de kunne sejle helt ind til Hvolris, hvor der med jagtmuligheder, vand og kilder var de helt rette livsbetingelser.

Vores historie starter dog nogle år senere...

LEGENDEN ANDERS

På et beskedent husmandssted på Bjerregrav Mark boede i starten af 1900-tallet en ung knægt ved navn Anders Olesen. Han var kommet til verden som nummer tre i en søskendeflok på elleve. Anders blev hurtigt interesseret i arkæologi og ville gerne være lærer – men som husmandssøn var det umuligt. Anders måtte forlade skolen tidligt og blev sendt ud at tjene. Anders var kendt som en slider af format, og alt imens han knoklede løs, holdte han sig ajour med læsning af arkæologisk litteratur.

Under krigen var Anders beskæftiget med at grave tørv ved Arnbjerg. En dag var uheldet ude. Han snublede og faldt i en tørvegrav og fik skåret sit venstre ben af oppe ved låret. Anders var dog ikke typen, der klynkede. Han lærte hurtigt at leve med sit handicap og kom snart i arbejde igen.

I starten af 1960 kom han i kontakt med lederen af Viborg Stiftsmuseum – forfatteren Peter Seeberg. Han blev interesseret i Anders' arkæologiske viden,

og da han fortalte om sporene efter en jernalder-landsby på Hvolris, begyndte museet at kigge nærmere på området. I 1962 erhvervede Viborg kommune sig det 14 hektar store område, som dermed blev en afdeling af Viborg Stiftsmuseum. Planerne var, at der skulle etableres et videnskabeligt forskningscenter og en oldtidspark åbent for publikum.

UVENTET BESØG

En dag – mens Anders gik alene og foretog udgravninger på Hvolris – fik han uventet besøg. Dæværende Kronprinsesse Margrethe kom forbi. På det tidspunkt studerede hun i Århus og havde med interesse læst om udgravningerne. Hun måtte lige kigge forbi...

Anders fortalte senere om besøget – men de færreste troede på ham. Han var nemlig en gudbenådet

fortæller, der gerne gjorde historierne bedre og mere interessante end sandheden kunne magte.

Anders døde i 1971. Kort tid efter at have sagt sin stilling op ved museet, tog han desværre sit eget liv. Alle aviser bragte mindeord om ham; den anonyme arbejder – med træben – der blev en landskendt og anerkendt museumsmand.

INDVIELSEN I 2000

Små 30 år senere – den 4. september 2000 – blev Hvolris Jernalderlandsby officielt indviet. Og naturligvis var det Dronning Margrethe, der foretog indvielsen. Hun var meget interesseret. Spurgte og spurgte – og alle tidsrammer blev sprængt. Møldrups borgmester Gunnar Korsbæk tillod sig i en pause at spørge dronningen om Anders Olesens "vanvittige" historie fra den gang. Og minsandten om kære Anders ikke havde talt sandt...

HISTORIE, NATUR OG ENGAGEMENT

Historiens vingesus og fantastiske naturoplevelser, der bare venter, omkranser Bjerregrav, der er meget mere end jernalderlandsbyen. Der findes rester af hærvejen, der er Himmerbroen med bropiller fra 1300-tallet, der er den smukke Hersom kirke og Hærup Sø. Man kunne blive ved.

Og så er der naturligvis også byens puls og foreningsliv. De 350 engagerede indbyggere, der mødes og trives i alt fra borgerforening og idrætsforening til aktiviteterne på ældrecentret.

"Jo, Bjerregrav er på alle måder

en levende landsby.

Og har været det siden stenalderen".

Vidste du at...

- Møldrup kommunes borgmester igennem tiderne oftest har været bosiddende i Bjerregrav?
- Bjerregrav og Hersom "hænger sammen"? Alle foreninger hedder derfor Hersom-Bjerregrav...
- det meste af Bjerregrav brændte ved en voldsom brand i 1734?
- Hersom Kirke er en af de få kirker, hvor man kender den nøjagtige indvielsesdato – nemlig den 10. august 1122?
- Laust Nørskov var folketingsmand for Løvelkredsen fra 1912 til 1947? En virkelig folkets mand, hvilket han beviste ved flere lejligheder
- der er en gammel Rytterskole ved Hersom, der engang hørte under Hersomgård?
- Bjerregravs motto er "Levende Landsby"?
- der er et aktivitetshus ved skolen i det gamle bibliotek?
- der er en mindesten ved Hærup sø for Sandbækgruppen – en lokal modstandsgruppe, som modtog våbennedkastninger under 2. Verdenskrig?
- befolkningstallet i Bjerregrav er steget jævnt med cirka 10% igennem de sidste ti år?

HVAM

"Kald os bare en kvik løsrivelse"

Historien om en viljefast landsby – både i den "politiske" og sportslige verden...

Hvam-borgere er gjort af et specielt stof. Viljefaste, ihærdige og, ja, måske lidt stædige – på en positiv måde vel at mærke.

Det kan man blandt andet se i byens helt igennem enestående idrætsforening med det meget betegnende navn KVIK IF, der er en sammenslutning af landsbyerne Hvam-Hvilsom-Simested.

DEN LILLE PROFESSIONELLE KLUB

Set på byernes størrelse burde det være en lille forening, hvor der maksimalt kunne være højtravende ambitioner om et par ungdomshold og et af de seniorhold, hvor tredje halvleg er den vigtigste.

Men, nej. Sådan forholder det sig ikke. Takket være en dygtig ledelse er det klubben, såvel ungdomsspillere som seniorer fra oplandet og flere omkringliggende større byer, gladeligt tager til. Således er KVIK IF's førstehold i fodbold så højt placeret som serie-1. Holdet kan nemt samle mellem 200-400 tilskuere til hjemmekampene, hvilket andre større byer omkring Hvam er grønne af misundelse over. Ja, selv divisionsklubber kigger misundeligt efter "den lille professionelle klub" tæt på Viborg, der, som det udtrykkes, "simpelthen osrer af energi".

EN BESLUTNING KAN VEL ÆNDRES?

Samme energi er på mange måder herskende generelt i Hvam – og ikke kun i idrætsforeningen. Senest bevist i forbindelse med den aktuelle kommunesammenlægning, der gennemføres i starten af 2007. Her var Hvam en del af Aalestrup kommune, og da der skulle stemmes, om Aalestrup kommune skulle være en af Vesthimmerlands Kommune eller Viborg Storkommune – så viste resultatet et snævert flertal, at det skulle være Vesthimmerlands kommune.

Det resultat var hovedparten af Hvams godt 500 beboere ikke specielt begejstrede for. Tilhørsfor-

holdet for Hvam er langt større mod syd – mod Viborg storkommune, og ikke mindst de mange ligesindede landsbyer, der findes i området. Så i bedste "David mod Goliat stil" begyndte en række af byens mange ihærdige ildsjæle at kæmpe en kamp. Måske kunne Hvam løsrive sig?

Der var mange forhindringer, der var sten på vejen, huller i asfalten og et væld af omkørsler. Samtidig fik man indimellem et par spande koldt vandt i hovedet.

Men Hvam-borgerne er lavet af noget særligt. Der blev kæmpet – både lokalt og på Christiansborg. Ofte med TV i hælene. For dette var en god historie. Det lykkedes at få en afstemning kun for Hvam. Ville man mod nord, som oprindeligt planlagt, eller ville man mod syd? 411 af landsbyens 508 stemmeberettigede borgere afgav deres stemme, og 84 % ville mod syd. Viljen, sammenholdet og demokratiet havde nok engang sejret i Hvam. Og der blev afholdt en gigantisk fest i byens kulturhus.

FRA GAMMEL KRO TIL KULTURHUS

Og apropos kulturhus – så er det også en typisk "Hvam-historie". I 1998 blev byens "Den Gamle Kro" sat til salg. Byens borgere stimlede sammen, og der var hurtigt økonomisk grundlag for at lægge de 425.000 kr. på bordet, som kroen kostede. Herefter knoklede hovedparten af byens borgere – og allerede i januar måned 1999 kunne dørene slås op til Hvam Kultur- og Forsamlingshus, der siden har lagt lokaler til massevis af komsammener og fester.

"Jo, hvor der er vilje er der vej.

Lige som når KVIK IF tørner ud..."

Vidste du at...

- Grundfos har en stor afdeling i Hvam med cirka 300 ansatte?
- sangeren og entertaineren Niels Haugaard en overgang har boet i Hvam, hvor hans kone var lærer på Hvam skole?
- udover idrætsforeningen er der også et spirende og meget velfungerende spejderliv i Hvam og omegn?
- Hvam har både et velfungerende vandværk og fjernvarmeværk?
- Hvam er en af de få landsbyer, der fortsat har en slagter – nemlig Hvam Slagtehus & Gårdbutik?
- Støttrup Plantage på Støttrupvej er et fantastisk smukt åndehul tæt på Hvam?
- der er en aktiv beboerforening i Hvam, der gør et stort stykke arbejde for at samle de lokale til en række gode arrangementer?
- KVIK IF's førstehold i fodbold var i jyllandsserien i 2005?
- der er en aktiv pensionistforening i Hvam, der blandt meget andet dyrker stavgang?
- der også er et pengeinstitut og en fotograf i byen?

KLEJTRUP

*"Musik og sammenhold
har altid sat sit præg på os i Klejtrup"*

Historien om en musikalsk landsby, der står sammen...

Du kan ligesom fornemme det. Sprøde musikalske toner er med til at tegne bybilledet i Klejtrup. Musikken er en livsnerve i den kuperede landsby med den smukke sø og det – i Danmark – verdenskendte "Verdenskort".

Du møder dem på torvet, i gaden, i butikkerne. De unge musikalske mennesker, der går på Klejtrup Musikefterskole. De er seriøse og målrettede og vil noget med deres musik – ellers havde de ikke valgt musikefterskolen i Klejtrup, hvor adgangskravene er skrappe. Eleverne har en skøn kontakt til byen og Klejtrup-borgerne, deltager aktivt i byens liv, holder koncerter. Sidder der på torvet en lørdag formiddag og gør Klejtrup til mere end en almindelig landsby med godt 700 indbyggere. Klejtrup er noget særligt for dem, og de gør noget særligt ved Klejtrup.

Byen har naturligvis også et musikhus og en yderst aktiv idrætsforening, der arrangerer bunker af koncerter med gode navne, ligesom legeparkens aktivitetsudvalg også lige arrangerer et årligt melodi grandprix for børn. Til glæde for de unge og de gamle – og alle dem midt i mellem.

FRA LEGEPLADS TIL LEGEPARK...

Oveni alt det med musikken har Klejtrup massevis af andre foreninger, som alle holder sammen med det fælles formål at skabe trivsel og udvikle byen. Og det har de altid gjort. På byens torv findes den smukke skulptur med navnet "Sammenhold" – et sammenhold, der også kom til udtryk, da der for nylig skulle laves en legeplads i byen.

Mange hundrede frivillige timer senere, og et stort stykke arbejde med at skaffe de fornødne økonomiske midler, kunne Klejtrup-borgerne stolt knejse med nakken og fremvise ikke bare en legeplads, men en imponerende legepark med volleybaner,

oplevelsessti, småbørnslegeplads, motorisk legeplads, træningspavillon, multibane, amfiteater plus meget mere...

TRÆSKO STINE

På legeparkens teater spilles måske et stykke om "Træsko Stine". Hendes hus i Klejtrup er i hvert fald kendt af de fleste – ligesom Træsko Stine selv. Da hendes mand, der var skomager, døde, måtte hun selv til at lave træsko, skønt manden længe havde nægtet at lære hende det "Det er ikke kvindearbejde" havde han sagt fra sit sygeleje.

Men Træsko Stine nåede lige nøjagtig at lære det, så hun kunne forsørge sine børn. For børn havde de nok af, og når de var lagt i seng, traskede hun 3-4 km ned til Hærup sø for at malke køer – og hun nåede hjem inden børnene vågnede.

Træsko Stine solgte også slik, alligevel var hendes hænder ikke blevet sorte af lakrids – men af læderet fra træskoene.

Træsko Stine var en ener – og under krigen var hun naturligvis også klar til at hjælpe den lokale modstandsgruppe kaldet Sandbækgruppen. Hun havde ammunition på loftet, hvor hun en overgang også hjalp med at skjule tre franske piloter.

Ellers passede hun mest sig selv. Måske ikke særligt typisk for en Klejtrup-borger, der altid nyder at byde nye mennesker velkomne. Både turister og tilflyttere.

"Jo, i Klejtrup kan alle blive en del af fællesskabet og sammenholdet – og så behøver man ikke engang at være musikalsk..."

Vidste du at...

- turistattraktionen "Verdenskortet" blev grundlagt af Søren Poulsen i 1944? Idéen fik han, da han fandt en sten, der lignede Jylland.
- teksten på mindestenen over Sandbækgruppen ved Hærup Sø er forfattet af frihedskæmperen Christian Ulrich Hansen, som var med i Holger Danske Gruppen, og som blev henrettet af tyskerne?
- Klejtrup blev udnævnt som årets landsby i 2004?
- Danmarks næstsidste offentlige henrettelse skete i Klejtrup den 5. januar 1881? Her valfartede 5-10.000 mennesker til Klejtrup for at se dobbeltmorderen Rasmus Mørke få hugget hovedet af
- der aldrig er sket en udflytning af gårdene i Fristrup, der ligger tæt ved Klejtrup?
- Klejtrup snart får sin egen filmfestival?
- Christian den 4. solgte de fleste af sine møller for at skaffe penge? Men møllen i Klejtrup beholdte han, fordi den kørte godt
- der var spiritusforbud på Søkroen frem til midten af 1960? Her blev forbuddet ophævet, efter at man havde spurgt i kirken, om nogle havde indvendinger
- Klejtrup har sin egen hjemmeside på www.klejtrup-by.dk?
- ved Klejtrup sø ligger resterne af middelalderborgen Brattingborg og Klejtrup Volde?

LÅSTRUP

*"Vi har nok aldrig accepteret,
at vi er en lille landsby."*

Historien om en "vanvittigt" aktiv landsby!

Det gør ondt på enhver landsby, når den lokale købmand forsvinder. I Låstrups tilfælde var det Brugsen, der lukkede tilbage i 2003. Ærgerligt og surt, synes beboerne naturligvis, mens de stillede sig selv spørgsmålet: "Hvad kommer vi egentlig mest til at savne ved Brugsens forsvinden?"

Svaret var hverken vaskepulveret, margarinen eller smøgerne. Det skulle man nok få fat i på en anden måde. Værre var det, at byens samlingspunkt forsvandt, det officielle sted at vende verdens gang for områdets 166 husstande, den centrale nerve i byen.

ENGHAVEN

Nu er Låstrup-borgere om nogle handlingens folk, så missionen var hurtigt klokkeklar. "Vi må skabe et nyt samlingspunkt", var der en der råbte!

Og hurtigere end strømmen løber i den smukke Simested å, der kranser byen mod syd, blev der bygget et nyt samlingssted i Enghaven. En smuk bjælkehytte, der i daglig tale kaldes for byens informationscenter.

Her er der altid åbent, og Enghaven kan benyttes af alle. Og vil man gerne fortælle, at man er i hytten, så hejser man såmænd flaget i forhaven. Så kan byen se, at der er folk i Enghaven, der ofte bliver til rammen om eksempelvis hyggesnak, afslapning, grillmad eller hvad man nu har lyst til. Enghaven er blevet byens nye Brugs – bare uden varer.

KULTURCENTER VÆRESTEDET

At skabe Enghaven krævede engagement og ildsjæle – og dem er der mange af i Låstrup. Ellers kunne man heller ikke have lavet byens nedlagte skole om til det fantastiske medborgerhus for hele

kommunen. Et kulturcenter, der blandt meget andet rummer internetcafe, motionscenter, mulighed for overnatning i shelters, ligesom Kulturcenter Værestedet er rammen om børneteater, kurser, fester og meget andet...

BORUP IF FØR OG GUNNAR NU...

Fodboldklubben i Låstrup hedder Borup IF, hvilket har undret mange modstandere i tidens løb. Ja, nogle er sågar kørt til Borup ved enten Nibe eller Randers for at ville spille mod Borup IF. De færreste har tænkt på at køre til Låstrup...

Og det er der ellers rigtig god grund til. I landsbyer af Låstrups størrelse kniber det ofte med at skrabe fodboldspillere nok sammen til at kunne stille et seniorhold. I Borup IF har de i dag ikke mindre end seks forskellige seniorhold – og en lang række ungdomshold!

Største øjeblik i Borup IF's historie var tilbage i 1953, hvor klubben med beskedne 25 aktive medlemmer og spillere - der ikke havde tid til at træne, fordi de skulle passe deres landbrug - rykkede op i Mesterrækken.

Det fik legendariske Gunnar Nu Hansen til at aflægge Låstrup et besøg. Gunnar Nu lavede en fantastisk reportage med titlen "David i Mesterrækken", hvor han blandt andet interviewede provst Kristensen, der tilrettelagde gudstjenesterne efter turneringsplanen.

"Jo, heller ikke den gang ville Låstrup acceptere, at den var en lille landsby..."

Vidste du at...

- der den 10. oktober 1944 styrtede et Lancaster-bombefly ned i Låstrup?
- fodboldspilleren Heine Fernandez fik sin fodboldopdragelse i Borup IF?
- der hvert år er godt 12.000 besøgende på Kulturcenter Værestedet?
- "Fredly" er navnet på områdets meget populære skovbørnehave?
- der hvert år laves en Låstrup Revy i forbindelse med byfesten?
- der findes en spændende stenalderudstilling i byens forsamlingshus?
- kirkeklokkerne i Låstrups kønne kirke tidligere har hængt i Viborg Domkirke?
- der i 2004 blev indviet en multibane, en hoppepude, en BMX Bane og en stor legeplads i Låstrup?
- der kun er 4 kilometer fra Låstrup til en 27 hullers golfbane?
- Låstrup ligger smukt i kanten af Simested ådal med smukke udsigtspunkter til Hjarbæk Fjord?

MØLDRUP

"Den yngste landsby, der engang gik helt i revl"

Historien om den unge "hovedstad" og stationen delt mellem to sogne...

Møldrup er områdets grønskolling med "bare" 113 år på bagen. Byen kom til verden i 1893, kort efter at jernbanestrækningen mellem Løgstør og Viborg var blevet anlagt.

Flere af de andre landsbyer i området ville ikke have jernbanen – heriblandt den daværende "hovedby" Tostrup. Her frygtede man simpelthen, at damplokomotivernes larm ville nedsætte køernes mælkeydelse eller at de unge karle på gårdene ville bruge for megen tid på at "hænge ud" på stationen.

Det blev Møldrups held – ellers var byen overhovedet ikke opstået.

UDE PÅ DEN ÅBNE MARK

Stationen i Møldrup blev anlagt på skellet mellem Vester Tostrup og Roum Sogne – på en åben mark uden noget som helst. Det betyder, at den østlige del af Møldrup ligger i Roum Sogn, og vestlige del af byen ligger i Vester Tostrup sogn. Det hænger stadig ved, og da Møldrup fortsat er en landsby uden kirke – så benyttes Roum og Tostrup kirke i dag i stor stil af Møldrup-borgerne.

At byen kom til at hedde Møldrup skyldtes, at der var – og fortsat er – en større gård i nærheden af stationen kaldet Møldrupgård.

KØBMAND OG SNEDKER SATTE FART PÅ BYEN

Som noget af det første blev Møldrup Kro bygget. Det var den fremsynede købmand Anders Christian Schaltz fra Tostrup, der byggede kroen og lejede den ud. Senere blev der bygget flere huse i Jernbanegade – og rigtig fart på tingene kom der i starten af 1900-tallet, da snedkermester Jens Jensen Schou for alvor begyndte at sætte sit præg på byen. Han var således den første i Jylland, der startede et maskinsnedkeri, og i 1914 åbnede han også byens første el-værk i et hjørne af sin fabrik.

DA MØLDRUP GIK I REVL...

Herfra gik det stærkt. Byen var i konstant vækst og da 1. verdenskrig satte en brat stopper for indførsel af pietava, som var det materiale, der almindeligvis blev brugt til at lave koste af, var der pludselig gode penge at tjene på revlingeris. Der var tale om en sand "revlingefeber", hvor stort set alle mænd, kvinder og børn var "på heden" for at skære hver en plet revling ned. Der blev vist nok betalt den nette sum af fem øre pr. bundt revling, og folk strømmede til stationen med fyldte trillebøer, barnevogne, hestevogne – og der blev dannet en egentlig "Revlingekomite".

FEBEREN AFLØST AF FEST

Revlingefebereen stoppede langsomt efter krigens ophør – men revlingekomiteen findes den dag i dag. Nu er missionen bare anderledes.

I slutningen af tresserne, hvor byen efterhånden havde omkring 700 indbyggere, opstod ideen således til en byfest i Møldrup, der meget passende blev kaldt "Revlingefesten" og som i dag er en sand folkefest i byen. Overskuddet fra de første fester gik til opførelsen af Møldrup Hallen. Den blev indviet i 1972.

Revl og jernbanen er således grundpillerne i Møldrups forholdsvis korte historie. Det sidste tog, der kørte fra Møldrup efter den trykte køreplan, var allerede i 1959 – men der har kørt godstog lige indtil 1999, hvor der også var en sidste passagertur som officiel afslutning på banens historie.

TRE SMUKKE SKULPTURER

Men selvom der hverken er revl, jernbane – eller for den sags skyld kirke – i Møldrup i dag, er byen fortsat områdets "hovedstad".

En hovedstad, hvor Astrupparken er et skønt samlingssted, ligesom byens tre skulpturer; "Frygten for det ukendte" ved banen, "Møllens Vinge" ved kommunekontoret og "Fuglens Vinge" i Astrupparken naturligvis skal opleves.

Det samme skal de mange historiske og kulturelle seværdigheder og attraktioner, der findes indenfor meget kort afstand fra Møldrup.

"Jo, der er masser af spræl i den unge "hovedstad"..."

Vidste du at...

- der er mange veldrevne foreninger i Møldrup – blandt andet idrætsforening, spejdere og gymnastikforening?

- den "ene halvdel" af duoen bag det danmarkskendte Cirkus Benneweis; Irene Benneweis, er opvokset i Møldrup?
- der "i gamle dage" var diskotek på Møldrup Kro hver uge?
- den gamle sognesal i dag er Møldrups kulturhus?
- byens skole er opført i 1956?
- der tidligere har været over 40 butikker i byen?
- der i 1949 blev indviet en badeanstalt i forbindelse med el-værket? Her var dejligt varmt – og billigt – vand til byens borgere
- hovedvej 13 tidligere gik igennem Møldrup?
- Astrupparken er lavet - og tidligere vedligeholdt - takket være 100% frivillig arbejdskraft?
- der i dag er cirka 1300 indbyggere i Møldrup stationsby?

NR. RIND

*"Nisser, prinsebesøg
og forvænningen til et smukt anlæg"*

Historien starter dog hvor kroballet i sin tid sluttede...

Mange af de ældre Rindborgere kan nemlig tydeligt huske "Kran Pæssen", der havde brødsalg for mange år siden. Han skulle altid besøges, når de unge kom fra bal og var blevet sultne. Så var der ikke noget som "Kran Pæssens" fedtede wienbrød, ligesom synet af ham i lange underbukser, godt sur og søvndrukken også var en oplevelse i sig selv. "Kran Pæssen" var i øvrigt en påpasselig mand – således holdt han sin 80 år fødselsdag, da han fyldte 79. Ikke fordi han havde regnet forkert – men mere fordi han ikke ville gå glip af den store fødselsdagsfest, hvis han skulle gå hen og dø inden...

SMUKKE LYNDERUPGÅRD

Således var "Kran Pæssen" i sin tid omdrejningspunktet for store dele af ungdommen i Nr. Rind, nøjagtig ligesom den smukke Lynderupgård var – og fortsat er – omdrejningspunktet for landbruget i området.

Nr. Rind opstod i sin tid som en samling gårde, der for de flestes vedkommende var fæstegårde under Lynderupgård. I dag er der ikke en eneste gård, der driver landbrug i selve Nr. Rind. Landbrugene er nu samlet på 3 storlandbrug i oplandet – deriblandt Lynderupgård, der samtidig er et yndet udflugtsmål, simpelthen fordi den er Danmarks ældste og smukkeste bindingsværksherregård.

PRINSEBESØG OG HÆDER

At Lynderupgård er noget særligt, blev også understreget, da Hans Kongelige Højhed Prins Henrik den 7. september 2000 overrakte "Europa Nostra Award" til Lynderupgårds ejere Kirsten og Ove Glerup. Prisen blev tildelt som en fortjent kulmination på et omfattende restaureringsarbejde, hvor

der blev lagt vægt på at genskabe herregårdens bygningshistoriske og arkitektoniske værdier.

Lynderupgårds ældste bygning er Stenhuset, der kan dateres tilbage til 1300-tallet. Nordfløjen, opført i bindingsværk, er bygget kort tid efter, og den sidste del af vestfløjen er fra omkring år 1700.

Lynderupgård er en særlig historie i sig selv. Den er smuk – og skal ses. Det kunne man passende gøre til den klassiske herregårdskoncert, der hver sommer afholdes på gården.

NISSERNE HAR SIT EGET HUS

I tidernes løb har der med garanti huseret mange forskellige nisser på Lynderupgård. For nisserne har det nemlig rigtigt godt i Nr. Rind og omegn. Således er den en af de få landsbyer, hvor nisserne har deres helt eget hus; "Nissehuset" på Kærbyvej. Her byder et væld af nisser i forskellige størrelser – sammen med Lissi og Preben Tønnensen i "Dukkehuset" ved siden af - hele året på hygge, charme og atmosfære.

ET SMUKT MINDE OM EN SVÆR TID

Nisserne i "Nissehuset" har i øvrigt den skønneste udsigt over anlægget med den smukke sø, der samtidig er et dejligt minde om byens styrke i en svær tid.

Mens det så allermest sort ud - under besættelsen - stiftede man Nr. Rind Borger og Håndværkerforening, der som noget af det første ændrede byens grusgrav og losseplads til det nuværende anlæg. Indvielsen fandt sted den 24. maj 1944.

"Jo, på sin egen beskedne og charmerende måde er Nr. Rind noget helt særligt..."

Vidste du at...

- "Rind-Posten" er navnet på landsbyens lille, anderledes og efterhånden legendariske blad, der udkommer tre gange om året i 140 eksemplarer?
- forsamlingshuset er et populært lejemål til fester?
- Lynderup og Nr. Rind har deres eget (lukkede) bryglaug, der vist nok skulle brygge en ganske dejlig øl?
- der er cirka 80 husstande i Nr. Rind?
- Hjarbæk Fjords ansete golfklub og 27 hullers golfbane findes ved Lynderup?
- skuespilleren Henry Jessen (bedst kendt fra "Fiskerne") er født og opvokset i Nr. Rind?
- "Fnuggi" er en hyppig skribent i Rind-Posten? Fnuggi er en hund...
- Nr. Rind hvert år afholder blandt andet Sankt Hans Fest og Høstfest?
- landsbyens små podere er i dagpleje i den gamle skole?
- Nr. Rind har mange nedlagte landbrug velegnet til hestehold? Det får mange hesteinteresserede til at flytte til området.

ROOM

"Vores styrke er sammenhold og fællesskab bygget på fortidens udfordringer"

Historien om en landsby med en særpræget historie, et opgør om tro og en motorcykelklub i missionshuset...

Modstand gør stærk. Og ser man lidt på Roums historie, har landsbyen haft sine udfordringer at slås med. Udfordringer, der i dag har gjort Roum til et helt specielt sted at bo. Roum-borgere står i dag sammen på en enestående måde. Der hersker et specielt fællesskab i den lille landsby, der har sit eget slogan "Roum – en by med liv og leg".

OPGØR OM TRO

En del af historien i Roum har handlet om et opgør om tro. Heldigvis var det for rigtigt, rigtigt mange år siden.

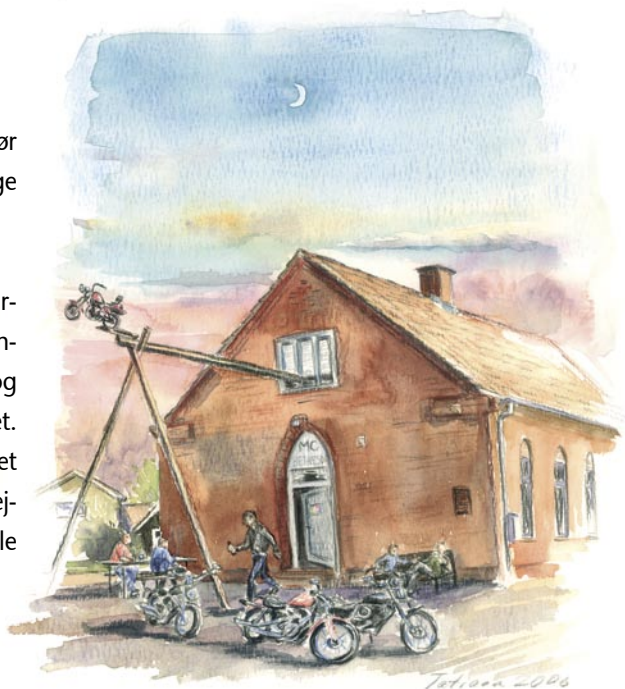
Det handlede om en "kamp" mellem trosretningerne "De gamle stier" og "Indre Mission". Man kæmpede om retten til missionshuset "Bethania", og der blev kæmpet i såvel Landsret som Højesteret. Sagen endte med, at "De gamle stier" byggede et nyt missionshus "Bethesda" (større og mere knejsende end det første). I dag er der ikke flere "Gamle Stier" tilbage i Roum.

MOTORCYKLER

EN STOR DEL AF FÆLLESSKABET

I dag er Roum således en hyggelig – helt almindelig – landsby. Og så alligevel ikke! På en positiv måde vel at mærke.

Missionshuset "Bethesda", der netop tilhørte "De gamle stier" er i dag hjemsted og klubhus for motorcykelklubben MC Bethesda. Ikke rockere eller vilde unge mennesker. Men voksne mennesker – de fleste lokale og over fyrrer – der alle elsker at hygge om deres tohjulede maskiner. Klubben er i dag en stor social del af Roum, også for mennesker, der overhovedet ikke interesserer sig for motorcykler. Hvert år afholdes der blandt andet en Bethesda-dag, hvor børn og voksne i alle aldre er med til at feste ved klubhuset.

UNGE MED INITIATIV

Roum er i dag en ung by – og selvom byen ikke har en egentlig idrætsforening, så dyrkes der nu ofte sport alligevel. For i stil med fællesskabet i byen,

er det altid et fascinerende syn, når byens unge en skøn sommeraften går fra hus-til-hus for at samle nok til kamp, leg eller boldspil på ét af byens mange grønne områder. Det behøver ikke altid at være så organiseret for at være sjovt og rart.

FAR (OG RØG) I KØKKENET!

Organisation er måske heller ikke ligefrem nøgleordet, når "Far er i køkkenet" i det tidlige forår. I snart 10 år har det været en tradition, at mange af byens mænd mødes en lørdag formiddag for at snakke, hygge og ikke mindst lave mad til en stor fællesspisning om aftenen. Imens tager "mor" på tur; lærer at lave keramik eller at skifte dæk på bilen. Børnene bliver passet i MC Bethesdas klubhus.

"Far i køkkenet" er blot ét af mange arrangementer i Roum. Der er arbejdsdage på legepladsen, fastelavn, forårsfest, Sankt Hans fest, familiedag, dilettant og sågar en årlig affaldsindsamling. Det hele er noget, som byens aktive beboerforening som regel står bag.

NATUREN, KIRKEN OG ROUM-BORGERNE

Som turist er Roum også altid et besøg værd. Ikke mindst på grund af den skønne natur og beliggenhed mellem Lund bæk mod syd og Skravad bæk mod nordvest, ligesom byens flotte kirke skal ses.

Du kan også slå en smut forbi vanddammen "Korr", der som samlings- og hyggested byder på byens største aktiv – de engagerede Roum-borgere...

*"Jo, Roum er på alle måder
en landsby præget af liv og leg..."*

Vidste du at...

- Roum har sit eget blad "Roum Tidende", der udkommer 2 gange årligt?
- byen har sit eget kirkekor?
- på kirke-tårnets vestvendte mur på Roum Kirke ser man en sten med en udhugget fisk, og til højre på samme sten ser man den korsfæstede Kristus?
- byens borgere skiftes til at slå græsplænen ved lege- og sportspladsen?
- Roum har et glimrende og hyppigt benyttet forsamlingshus?
- der fortsat er mange gamle gårde i selve landsbyen? Gårde, der giver byen en helt speciel charme
- kunstneren Tatiana Verity, der har lavet illustrationerne i denne folder, bor i Roum?
- Roum beboerforening udlejer flag, så man kan lave en hel flagallé i forbindelse med festlige lejligheder?
- der er cirka 100 indbyggere i Roum?
- Missionshuset "Bethania" blev indviet i 1899 og fungerer i dag fortsat som missions- og menighedshus?

SKALS

*"Hvorfor rejse til udlandet,
når det hele fås i Skals"*

Historien om "ministerbyen", der står for godt håndværk...

Skals er med sine omtrent 1800 indbyggere områdets største by. Større end "hovedstaden" Møldrup. Samtidig er den med sine godt 10 kilometer til Viborg også forstad til domkirkebyen, og derfor et yderst attraktivt sted at bosætte sig.

Måske det også skyldes det smukke kupe-rede terræn, ådalene for Simested og Skals å på hver sin side, samt Hjarbæk Fjord bare et stenkast væk? Eller hvad med de mange fa-ciliteter – svømmehallen, idrætshallerne, gode bør-nepasningsmuligheder, de mange forskellige sko-ler, for ikke at nævne byens mange velfungerende foreninger?

Som en velkendt Skals-borger engang udtrykte det "Hvorfor rejse til udlandet, når det hele fås i Skals".

32-ÅRIG KVINDE SATTE GANG I DEN

Velkendt i Skals er også Gunhild Gaardsdal, der som 32-årig købte den tidligere Skals Højskole tilbage i 1959 og oprettede Skals Håndarbejderskole. I dag er der fast omtrent 50 elever på skolen, der byder på læring og oplevelser indenfor mode, design, kunst og kultur.

Den ældste del af skolens nuværende bygninger er opført i 1915. Skolen er flere gange udvidet med respekt for den gamle bygningsstil. Som "over-bygning" på håndarbejderskolen har Skals også et Textilseminarie, der arbejder med tekstiler i under-visningen, formidling på museer eller på teatre.

Da Gunhild tilbage i november måned 1959 købte skolen for den nette sum af 35.000 kr. var det et stort sats – og så af en kvinde! Og frk. Gaardsdal

– som hun rettelig blev kaldt – udtalte da også til Viborg Stifts Folkeblad "Det er i høj grad et lotterispil, jeg ude i – men jeg tror, jeg har trukket gevinsten. Dygtige, unge piger i vor fælles husholdning vil altid være et stort aktiv".

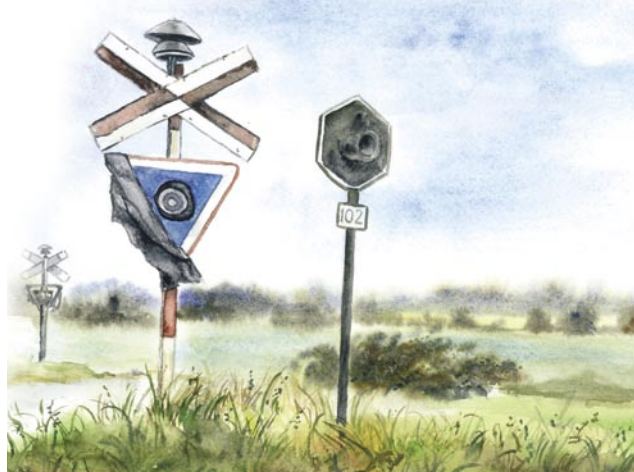
STYR PÅ SKALS' UNGDOM – STYR PÅ DANMARK

Gunhild Gaardsdal var håndarbejds lærerinde, da hun købte højskolen – og det med lærergerningen kan føre vidt. For på Skals skole var der en lærervikar ved navn Anders, der styrede byens elever med sikker hånd. I dag styrer han så Danmark. Det er naturligvis statsminister Anders Fogh Rasmussen, der har sine rødder i Skals og omegn – i øvrigt ligesom tidligere landsbrugsminister Bjørn Westh og tidligere fiskeriminister Henning Grove. Ikke tilfældigt, at byen engang blev kaldt ministerbyen – og den lokale grillbar og værtshus hed "Folketinget".

LIMFJORDENS TANG

Med de handlekraftige personligheder, er det heller ikke nogen overraskelse, at Skals i dag er kendt som en meget aktiv iværksætterby. Mest kendte virksomhed i byen er nok Skalma – en virksomhed der også har historiens vingesus over sig. I dag producerer Skalma sofaer og stole i høj kvalitet. I starten af 1900-tallet stod den på madrasproduktion, hvor indholdet var Limfjordens tang. Tangen blev bjærget, tørret, rensat og presset, inden den – blandt andet – blev brugt som madrasfyld. I dag har Skalma godt 130 ansatte og er dermed byens største arbejdsplads.

*"Jo, der har altid været gang i den Skals
– så hvorfor pokker rejse andre steder hen?"*

Vidste du at...

- Skals har også en anerkendt og veldrevet erhvervs efterskole?
- byens smukke kirke i begyndelsen var indrettet efter den katolske tro?
- der kun er nogle få kilometer fra Skals til en 27 hullers golfbane?
- Skals stort set er 100 % omkranset af vand – henholdsvis Hjarbæk Fjord, Simsted å og Skals å?
Alle i øvrigt glimrende fiskevande
- Skals ligger på et næs – Skalsnæs?
- byens gode supermarked nu er drevet af 3. generation?
- Skals-hallen står foran en udvidelse med blandt andet fitnesscenter og skydecenter?
- der er et spændende Multihus under "opsejling" i Skals?
- der er byfest hvert år i juni måned?
- Skals Folkehøjskole, hvor der i dag er håndarbejderskole, i sin tid blev oprettet i 1858?

SKRINGSTRUP

*"Den driftige erhvervsby,
der ligger smukt mellem to ådale"*

Historien om landsbyen, hvor beskedne 80 husstande ikke er nogen hindring for et spirende erhvervsliv...

Simsted å på den ene side og Skals å på den anden. Skringstrup er fra naturens side blevet heldigt forsynet – og det er den lille landsby på mange måder præget af med naturrigdomme og et rigt plante- og dyreliv.

ERHVERVSBYEN

Men det er ikke kun naturen, der har gjort Skringstrup til noget særligt. Det har menneskene også! De driftige mennesker, de initiativrige og de dygtige. Dem, der kan noget, vil noget og som gør noget.

Naturligvis er der møbelvirksomheden Tvillum-Scanbirk, der med 120 ansatte sætter sit præg på byen. På en positiv måde. Men der er også et flot og velfungerende kursus- og feriecenter i den gamle skole, en virksomhed der laver fantastisk økologisk

chokolade, et IT-firma, et serviceudlejningsfirma, en tømrer, smed, vognmand, psykolog, fysioterapeut og..., ja man kunne blive ved... De er driftige mennesker i Skringstrup – måske det er naturen, der gør noget ved dem?

STUTTERI OG RIDESKOLE MED SPECIALE I FJORDHESTE OG SØDE BØRN!

Og, ja – så har vi slet ikke nævnt Birken. Et stutteri og rideskole, der med speciale i fjordheste tiltrækker hesteinteresserede fra det ganske land. Det er Jens Høgh, der de sidste 20 år har stået i spidsen for rideskolen på sin helt egen unikke og anerkendte måde.

Hestene er lydige og velopdragne, og det samme er eleverne – Jens vil nemlig ikke bruge tiden på næsvise børn og unge eller på galsindede heste. Som han engang sagde til i et interview til en landsdækkende avis "Dyr og børn opdrages med humor, massevis af ros, respekt og retningslinier...". Der er omkring 450 elever på Birken.

FORSAMLINGSHUSET OG MINDESTENEN

Naturen er det hele værd i Skringstrup med ådalene, Borup Hede med lynnplanterne og den vel-

kendte Hvolris Jernalderpark tæt på som noget af det, der skal nævnes.

Der er også Holmgaard, der er en privatejet, smuk herregård fra 1400-tallet. Hovedbygningen, der er en bindingsværkbygning fra midten af 1700-tallet, er fortsat bevaret – og det er altid værd at køre forbi.

Man bør også slå et smut forbi Skringstrups forsamlingshus, der har været rammerne om mangt og meget. Tidligere var det baller, gymnastik, dilettant, karneval og sportsfester – i dag hedder det forårsfester, Sankt Hans Fest, høstfester og vinterfester. Og når der er fest, drikkes der i øvrigt altid Skringstrup-vin.

Ved forsamlingshuset, der blev finansieret via folkeaktier, finder man en ganske særlig mindesten til minde om Danmarks befrielse i 1945.

Den 5. maj 1945 – præcis klokken otte om morgenen – samledes Skringstrup-borgerne i anledning af befrielsen. Her blev der afholdt en højtidelighed under ledelse af lærer Ellingsøe, og der blev skænket en sten, der var fundet på en stenaldergravplads.

Ét år senere – den 5. maj 1946 – blev stenen afsløret af et fremtrædende medlem af modstandsbevægelsen; Pastor Østergaard-Nielsen. På stenen står der: 5. maj 1945. Endt er fem onde Aar. Fredstid læge Krigens Saar.

Afsløringen af mindestenen blev overværet af ca. 250 mennesker.

”Jo, for en by med 80 husstande har Skringstrup altid kunnet noget særligt. Nøjagtigt som det er tilfældet med byens erhvervsliv i dag...”

Vidste du at...

- Skringstrup Forsamlingshus har egen hjemmeside på www.skringstrupforsamlingshus.dk?
- der i 1968 blev opført et flot spejderhus på en stor naturgrund på Herredsvejen 9? Her er lokalområdets spejdere fortsat meget aktive
- etiketterne på Skringstrup-vinen er tegnet af den lokale kunstner Niels Weber?
- Skringstrup har eget vandværk?
- lokalbladet ”Skringstrup Nyt” udkommer én gang om året?
- Skringstrup kursus- og feriecenter afholdte sit første kursus i 1984?
- der findes et lille privatteater kaldet Skringstrup-scenen? Her laver 8-10 personer seriøst teater
- byens eneste dagligvarebutik lukkede i 1981? Butikken var også kendt for at have en ”sladderbæk”, hvor specielt trekløveret CC Christensen, Niels Brask og Jacob Jensen altid holdt til
- der i 1801 var 19 husstande i Skringstrup? I 1965 var det 104. I dag er der 80
- børnene fra Skringstrup går i skole i Skals, der bare er 4 km væk?

SUNDSTRUP

"Den bevaringsværdige perle"

Historien om en smukt beliggende landsby, hvor Limfjorden og idyllen sætter sin helt egen dagsorden...

Sundstrup ligger ved Virksund mellem Lovns bredning og Hjarbæk Fjord, hvor dæmningen over vandet forbinder store dele af vest- og østjylland. Byen ligger på det flade forland ud mod vandet, og bag byen rejser landskabet sig med de karakteristiske morænebakker.

Sundstrup er et fantastisk åndehul. Smukt, idyllisk og med en spændende historie. Med andre ord – alt det turister elsker. Men der er en forskel på Sundstrup og et typisk turiststed.

Faciliteterne i Sundstrup er ikke tilpasset turisterne – de må tage naturen, idyllen og historien som den er. Uforsødet og utilpasset – nøjagtig som det bør være...

"MARENS PATTER"

Sundstrup, hvor Viborg Stiftsmuseum under en udgravning i 2005 fandt en beboelse fra den yngre stenalder, har som vartegn to smukke bronzealdergravhøje. I fantasien forestillede man sig en kæmpekvinde, liggende på ryggen med benene i Hjarbæk Fjord, hvilket førte til det poetiske navn "Marens Patter".

FISKELEJE OG FÆRGESTED

Sundstrup er med sin enestående beliggenhed præget af en fortid som fiskerleje og færgested med fiskeri som hovederhverv – godt fulgt op af landbruget.

Fiskeriet har således altid været en vigtig del af livsgrundlaget, og i dag er der fortsat 6 hjemmehørende erhvervsfiskekuttere, der stævner ud fra den hyggelige havn i Sundstrup. De fisker udelukkende efter muslinger og østers og præger naturligvis bybilledet i en by med omtrent 130 indbyggere.

Virksunddæmningen ændrede forholdene i Sundstrup. Det var slut med færgefarten, som havde fungeret siden middelalderen. I stedet blev dæmningen indviet for biltrafik den 24. november 1966, og færgefarten ophørte.

Bygningen af dæmningen havde dog store miljøkonsekvenser for Hjarbæk Fjord området. Det ringe salt- og iltindhold i vandet – sammen med udledningen af kvælstof fra åerne – forårsagede plante- og fiskedød. Derfor var det en stor dag for Sundstrup – og de lokale fiskere – da sluseportene blev åbnet den 20. april 1991. Fjorden har det i dag meget bedre end dengang.

Vidste du at...

DUFTEN AF PENGE

Med sine gamle fiskeredskabshuse, den skønne åbne stejleplads – der var tørre- og oplagsplads for fiskeredskaber og som i dag er byens samlingssted – Tanghuset, Færgegaarden og fæргеlejet vækker Sundstrup minder om en svunden tid.

Minder om den gang det lugtede af penge eller rettere af tørret tang, fisk og tjære. Tangen skulle blandt andet leveres til Skals Madrasfabrik (SKAL-MA), der brugte den i produktionen. Fisk var der også massevis af – man kunne nemt fange 500 kilo ål på en enkelt tur. Endelig var der duften af tjære fra stejlepladsen, hvor der blev hældt tjære i store gryder, som garnene blev dyppet i.

Sundstrup er i dag et meget attraktivt sted at bo. Der er ikke et væld af tilbud på foreningssiden – udover borgerforening, vandværk og fiskeriforening – men flytter man til Sundstrup handler det sikkert også om noget helt andet. Freden, idyllen og historien...

“Jo, Sundstrup er en perle, der ikke er blevet spoleret af kommercielle turisttiltag. Sådanne steder er der ikke så mange af tilbage...”

- området omkring Sundstrup er udlagt som EU-fuglebeskyttelsesområde?
- byen hvert år holder Sankt Hans Fest og sommerfest på stejlepladsen?
- der – på det smalleste sted i sundet – kun er 225 meter mellem Sundstrup og Virksund?
- produktionen af tang stoppede sidst i halvtresserne – men at tangpresseren befinder sig fortsat i byens gamle, sammensunkne Tanghus, der snart skal renoveres?
- man ofte kan se sæler boltre sig ud for Sundstrup på livlig jagt efter fisk?
- østers fanget i Limfjorden regnes for at være den bedste kvalitet i Europa?
- Sundstrup har egen tankstation/døgnkiosk med dagligvarer?
- der nordøst for Sundstrup findes en stor spejderlejr med tilhørende faciliteter? Her afholder KFUK sin landslejr hvert 5. år
- vintermusvågen har sin faste plads på pælestokken ved Stejlepladsen?
- den “bevarende lokalplan for Sundstrup” kun giver mulighed for et begrænset boligbyggeri?

ULBJERG

*"Det hyggelige hjemsted for vikinger,
Trolden og andre personligheder"*

Historien om den smukkeste egn med fortidens tegn...

Svesken, Storken, Ræven, Hønen, Uglen, Fessor, Hankatten, Kokken, Rullestenen, Grisehalen og Trolden. De fleste ældre Ulbjerg-borgere ved, hvad der menes. Ulbjerg har i tidernes løb – om nogle – været øgenavnenes hjemsted. De færreste vidste, hvad folk rigtigt hed, men kendte deres øgenavne – og det var ikke unormalt at høre en vending som følgende "Kokken han er i øjeblikket murer hos Fessor" – og så vidste alle, hvad man mente...

KLINTETROLDEN BLEV SUR

Der var også én der blev kaldet Trolden. Eller rettere så var der to. For udover ham i selve Ulbjerg var der i sin tid også en trold, der boede inde i Ulbjerg Klint – en klintetrold. Han blev altid godt og grundigt irriteret over lyden af kirkeklokkerne, som svævede over Limfjordens vande fra Alstrup på den anden side af fjorden. En dag blev det for meget, og mens kirkeklokkerne kimedede, tog klintetrolden en stor sten og kastede den med stor kraft mod Alstrup Kirke. Stenen ligger der endnu med aftryk af troldens fire fingre!

KLINTEN OG DE NIKKENDE KOBJÆLDER

Man kan i øvrigt godt forstå, at Trolden valgte at bosætte sig i den meget fascinerende og smukke Ulbjerg Klint, der består af sand, ler og sten fra istiden.

Siden dengang har Limfjordens blide bølger gnavet godt og grundigt i klinten, så den i dag fremstår som stejl. Ulbjerg Klint er altid et besøg værd – men fra sidst i april til sidst i maj bliver toppen fantastisk smuk, når den farves lilla af "nikkende kobjælder" i titusindvis. Nikkende kobjælder findes kun nogle ganske få steder i Danmark, og de skal ses om dagen. Efter solnedgang lukker de sig...

Nikkende kobjælder skal man lade stå – ikke kun fordi de er sjældne, men også fordi saften er giftig og ætser huden. Måske vikingerne i sin tid brugte saften fra planterne til at fjerne vorter?

Vikinger har der i hvert fald været mange af i Ulbjerg. Nyere arkæologiske fund har ført Ulbjergs hi-

storie 3500 år tilbage – blandt andet er der afsløret en stor gravplads fra vikingetiden.

SAMMENHOLD OG FEST

Derfor er vikingen også blevet varetegn for nutidens Ulbjerg, hvor der bestemt fortsat er gang i den og ikke mindst et stort sammenhold. Der er et rigtigt godt forenings- og kulturliv i byen. Der er folkedansere, idrætsforening, spejdere, pensionistforening, skytteforening, gymnastik og meget mere...

Fælles for disse foreninger er, at de altid bakker op om årets store begivenhed i byen – nemlig Kringlefesten. En typisk folkelig fest, der får mange af huse. At den hedder Kringlefesten skyldes i øvrigt Nikolaj-bager, der engang bagte en kringle, der blev kendt i hele Danmark som "Ulbjerg kringlen". Den bages ikke mere i dag – for som de lokale siger "den smager faktisk ikke særligt godt". I stedet for at spise kringle vil man så hellere udnævnes til årets Kringlevrider – en hæder, der hvert år tildeles en engageret ildsjæl.

KULTUR- OG FRITIDSCENTER LIGE OM HJØRNET

Ildsjæle har også lagt kimen til Ulbjerg Kultur- og fritidscenter, der indvies den 12. august 2006, og som forventes at blive byens nye samlingssted – blandt andet med motionscenter, IT-cafe og en bredt udvalg af nye kulturtilbud.

"Jo, der er sket meget siden vikingerne og Klintetrolden, og siden Fessor, Kokken, Grisehalen og alle de andre personligheder tegnede Ulbjerg. Men byen og området er fortsat lige så smukt som dengang..."

Vidste du at...

- Ulbjerg har sin egen sø – nemlig Bakkesøen, der blev indviet den 24. september 1994
- fodboldspilleren Steffen Høyer, der i dag spiller i Viborg FF, fik sin fodboldopdragelse i Ulbjerg IF?
- Ulbjerg Kirke er bygget i 1100-tallet og restaureret i 2000-2001, hvor der blev fundet gamle kalkmalerier og en gammel ligsten under gulvet?
- Camping Ulbjerg er en velbesøgt 3-stjernet campingplads lige nord for byen?
- Ulbjerg traktormuseum er et lille hyggeligt museum med cirka 70 udstillede traktorer?
- Ulbjerg er opkaldt efter guden Ull, som var bror til Odin?
- byen har sin egen hjemmeside på www.ulbjerg-landsby.dk?
- der kun er 10 minutters kørsel til Hjarbæk Fjords 27-hullers golfbane?
- Ulbjergs historiske oase er det Lokalhistoriske arkiv på Grøndalscentret?
- byen i 2002 fik sin egen vals – Ulbjerg-vals? Den synges hyppigt og er en fast tradition til blandt andet Sankt Hans Festen.

VESTER TOSTRUP

"Fred, idyl og massevis af historier"

Historien om områdets tidligere hovedby Vester Tostrup starter ved Skindersbro for snart 370 år siden...

I 1600-tallet blandede Christian d. 4. sig i trediveårskrigen. Vist nok med det formål at opnå ære og berømmelse. Sådan gik det imidlertid ikke. I 1627 led han et forsmædeligt nederlag – og hans soldater, der var tyske lejesoldater, flygtede op gennem Jylland, hvor de stjal og terroriserede alt, hvad de kom i nærheden af. Indtil de nåede frem til Viborg-egnen...

RUMPEN I VEJRET

Her havde de lokale bønder hørt om deres komme, og for at genere og forsinke soldaternes fremrykning rev de Skindersbro ned, så tyskerne ikke kunne komme over Simested å. Samtidig lagde bønderne sig i baghold, så de kunne beskyde de tyske soldater, når de gik i gang med at reparere broen. Det gjorde tyskerne imidlertid ikke – de slog lejr og ventede på forstærkning, alt imens de morede sig med at håne de lokale bønder på den anden side. Særligt én tysk soldat ville more sig. Han besteg Tinghøj, trak bukserne ned og stak "sin bare" i vejret i respektløshed for bondeknoldene på den anden side.

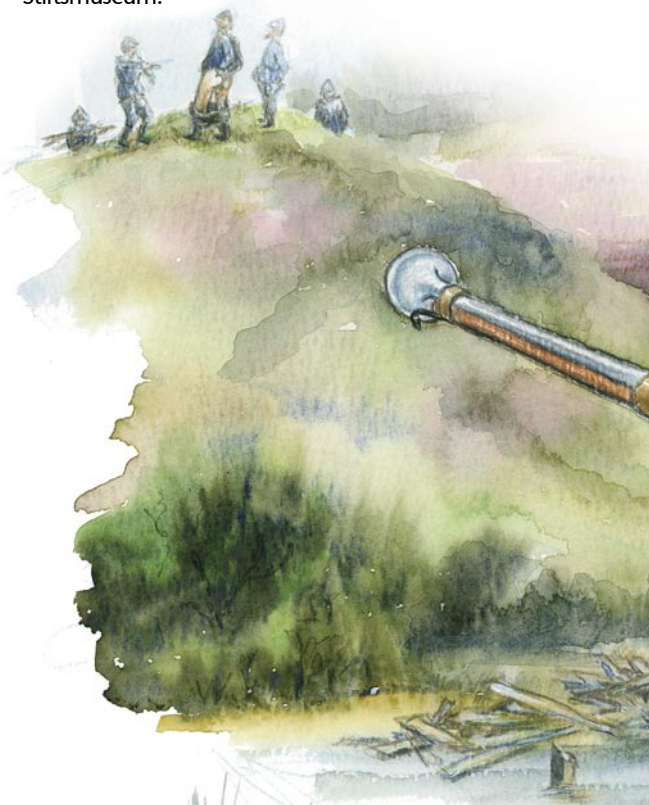
En aften kom Bertel Skytte fra Lynderupgård ud for at se, hvad der skete. Bertel levede op til sit navn – han var en formidabel skytte – og da en af de tilstedeværende foreslog, at Bertel skulle give tyskeren en læresteg, svarede Bertel med sine så senere berømte ord "A ska' se, hwa A' ka gør", hvorefter han tog sit

gevær, sigtede og ramte tyskeren lige i bagdelen... Tyskeren døde – formentlig af blodtab.

FRA HISTORIE TIL VIRKELIGHED

Historien har altid været god. Som den slags historier nu er. Men var den nu også helt rigtig? Det tvivlede man på indtil midten af firserne, hvor DONG – der også holder til i Vester Tostrup – var nået frem til Tinghøjen for at lægge en naturgasledning ned. Her fandt man minsandten et gammelt skelet, hvori der i bækkenet sad en blykugle af svær kaliber. Se... så er der noget ved gamle historier...

I øvrigt kan skelettet – og kuglen – i dag se på Viborg Stiftsmuseum.

TÆT PÅ ALT

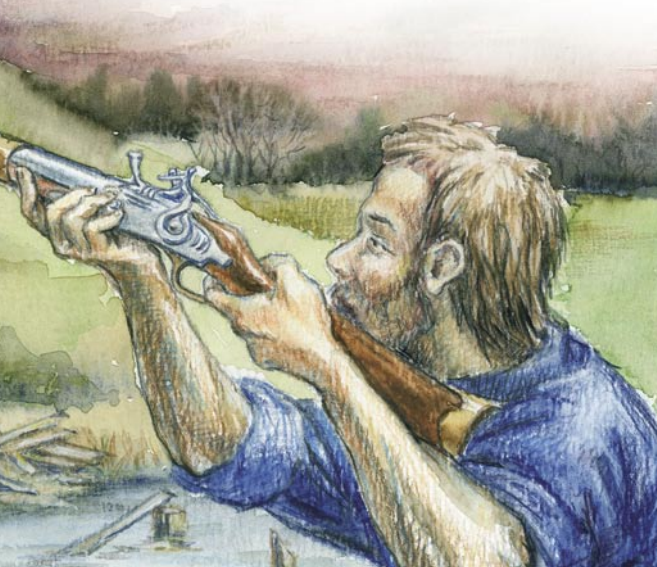
Vester Tostrup er imidlertid meget mere end den betagende fortælling om Skindersbro.

Det er landsbyen, der emmer af fred og ro – men alligevel er tæt på alting. Blandt andet kalder "byen uden fortove" sig forstaden til den nuværende "hovedstad" Møldrup, der for et par friske ben nemt kan nås til fods. Det samme kan de fantastisk smukke heideområder Tulbjerg og Borup Hede. Og så har man slet ikke nævnt Tostrup Kirke med sit brede tårn og smukke arkade mellem tårnrum og kirkeskib.

På historiesiden er der "minderne" om dengang, der var et "Kvindeland" ved byen. Det er ikke så forfærdelig mange år siden, og der er rigtigt mange gode historier at fortælle fra den tid.

En god historie er der også om en tidligere præst i Tostrup "Den nærige hr. Søren", som han blev kaldt. Den historie må du imidlertid spørge en Tostrup-borger om. De kender den med garanti...

"Jo, Vester Tostrup emmer af massevis af historie, fred og idyl. Nøjagtigt det, de fleste søger, når de vil på landet..."

Vidste du at...

- tæt på Vester Tostrup skulle der engang have ligget en ridderborg kaldet Richardsborg, tilhørende en skotsk adelsslægt?
- der bor cirka 60 mennesker i Tostrup?
- der er en jagtforening og en borgerforening i Vester Tostrup?
- byen har eget forsamlingshus, der blandt andet bruges til fællesspisning og kulturelle tiltag?
- Viborg amts 1. dyrlæge havde praksis i Vester Tostrup sogn? Han åbnede sin praksis den 21. november 1800
- der er en meget smuk rønneallé fra Vester Tostrup til Møldrup?
- der ved kirken er en mindetavle i korets nordvæg over sognepræst Johan Holsts dødfødte datter fra 1773?
- tæt på Skindersbro findes to gravhøje? Der er én på hver side af vejen kaldet Tinghøj og Galgehøj. Her findes en mindsten
- den ene kirkeklokke i Tostrup kirke er den 7. ældste i Danmark – fra 1265?
- Vester Tostrup til jul har sin egen smukke julebelysning?

Den gode historie fra

*Bjerregrav, Hvam, Klejtrup, Låstrup,
Møltrup, Nr. Rind, Roum, Skals, Skringstrup,
Ulbjerg og Vester Tostrup.*

